

דוד המלך ובת שבע

- תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף קז עמוד א

דרש רבא: מאי דכתיב +תהלים ל"ח+ כי אני לצלע נכון ומכאובי

נגדי תמיד - ראויה היתה בת שבע בת אליעם לדוד מששת ימי בראשית, אלא שבאה אליו במכאוב.
וכן תנא דבי רבי ישמעאל: ראויה היתה לדוד בת שבע בת אליעם, אלא שאכלה פגה.

רש"י = שאכלה פגה - שקפץ את הטענה ליזקק על ידי עבירה.

- ר' צדוק הכהן מלובלין - דברי סופרים אות כח

בירורו היה בנסיון זה דאף שלא עלתה בידו למראית העין ואויביו חשבוהו על ידי זה לבוא על אשת איש ובעל תאוה, הוא באמת נתברר בזה כי על האמת אמרו (שבת נ"ז א) דלא חטא, ואמרו (סנהדרין ק"ז א) דראויה היתה לו בת שבע מששת ימי בראשית אלא שאכלה פגה, וכן יודע דאותו ולד היה נשמת משיח רק לפי שהיה פגה דעדיין לא הגיע הקץ על כן לא נתקיים, וזהו בירורו שגם במקום שנשתמש בתאוה לא נתאוה לדבר רע חס ושלום רק לדבר הראוי לו מששת ימי בראשית ולהביא נפש משיח לעולם שראה שעתידי להוציא ממנה:

- מגן אבות לרשב"ץ על אבות פרק ג

משנה יט

הכל צפוי הפירוש: כל מה שאדם עושה בחדרי חדרים, הקב"ה צופה ומביט, וכמו שאמר רבי [לעיל פ"ב מ"א]. דע מה למעלה ממך עין רואה, והרשות נתונה, בידו של אדם לעשות. שנאמר 'ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת הרע ובחרת בחיים' [דברים ל טו]. כן פירש רבינו שלמה ז"ל [ד"ה הכל צפוי]... נשארה הקושיא במקומה בתחילה, היאך אפשר לומר שידע האל העתיד, ותהיה הרשות נתונה ביד האדם. וכבר כתבנו זה בספר אוהב משפט. ובספר זה, בחלק השלישי ממנו, תירצנו קושיא זו בזה, שהדברים יש להם פנים לטוב ולרע, [זה גילוהו רז"ל בפרק חלק [קז א], ראויה היתה בת שבע לדוד אלא שאכלה פגה, והנה האל היה יודע סוף המעשה שיקחנה ולזה היתה ראויה לו, ואלו המתין לה כמי שממתין התאנה עד שתתבשל ולא יאכלנה בעודה פגה, היה נושאה בהיתר, והוא היה אף ברגליו ונשאה קודם מיתת אוריה, ותחשב לו לעון וחטא. ורז"ל למדונו דבר זה מענין האיציטגנינות שאמרו בפרק מי שהחשיך [שבת קנו א]. האי מאן דבמאדים, יהא גברא שיד דמא או גנבא או אומנא או טבחא או מהולה, והקשה רבא על עצמו שהיה במאדים ולא היה בו כן, והשיבו לו מר נמי עניש וקטיל, הרי שהרשות נתונה ביד האדם להטות הדבר הידוע בסוף המעשה, אם מפני גזירת האל, אם מפני גזירת הכוכבים, למצוה או לעבירה. ובזה יתקיים מאמר רבי עקיבא שאמר, הכל צפוי והרשות נתונה. ולפי זה אמרו בפרק כל היד [נדה טז ב], שהקב"ה גוזר על הטיפה שיהיה עשיר או עני, גבור או חלש, חכם או טפש, שכל זה לפי כח הטיפה, אבל שיהיה צדיק או רשע אינו גוזר עליה, לפי שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, כמו שנזכר בפרק אין עומדין [ברכות לג ב] ובאחרון ממגילה [כה א]. ויש מהגאונים ז"ל שהם גורסין הכל צפון, מלמד שכל מעשיו של אדם צפונים אצל הקב"ה, שנאמר 'הלא הוא כמוס עמדי חתום באוצרותי' [דברים לב מג].

מאורות הראיה - שבעות / דוד המלך

כל יומא דשבתא הוה יתיב וגרים כולי יומא. המעשה והתלמוד הם שני יסודות הדרך הטוב הרצוי בעיני ד'. אמנם המעשה יש לו ערך כללי, המעשה פועל על הכלל העומד ורואה את מה שנעשה. החכמה, התלמוד, היא בונה כלל שלם בתוך הפרט עצמו. המשיג מתהלך בהשגתו ברחבי אין קץ, וזהו שלמות של חייו הפרטים שהם נערכים במשקל כולל, "שקול זה כנגד כל העולם כולו" (שבת ל ע"ב). ע"כ כאשר הוכרע הדבר לצד היתרון שיש להפרט המעולה, אף הוא תפס את האומנות שבה יוכל הפרט למצא את מקומו כאילו חי חיים כלליים, והוא העיון והחכמה, שעל ידם האדם מתעלה ממעל לפרטיותו וממעל לצורך של ההשתעבדות אל פרטים, כ"א הוא מוצא את החיים הרוחניים עומדים לפניו במילואם באין צורך

למלאותם ע"י פרטים זרים שמחוץ לעולם השכל שלו. ומזה ישכיל את ערך הפנימי של החיים, ויהיה באמת דבק בחיי החיים במקור חיים ית'. הוה יתיב וגריס כולי יומא.

ההוא יומא דבעי למינח נפשיה קם מלאך המות קמיי ולא יכיל ליה, דלא הוה פסיק פומיה מגירסא. סבת המות האנושי בא מצד המצב הטבעי בשביל הקץ הטבעי של כחות הגוף הכלים, ומצר הסידור התכליתי בא מסבת התעודה המעשית הגופית שנשלמה, וצריך כבר האדם להתעלות לתעודה יותר נשגבה ויותר נעלה. אמנם עסק התורה לישרי לב מגין על שני אלה יחד. העונג הרוחני הממלא את לב האוהב את התורה אהבת אמת, יתן עצמה לכחות הגוף חוץ משיטתם וסידרם הנהוג. וע"ד התעודה, אמנם תעודת האדם היא השגה יותר נעלה ממה שהוא יכול להשיג בעודנו בגוף, אבל מ"מ הלא גם החכמה המושגת ע"י

עיון התורה לגדולי המעלה, היא ג"כ השגה גדולה רבת האיכות. ע"כ אין זאת מדתו של אדון כל המעשים ית' לשדד תעודה שהיא קיימת בפועל, ע"י מה שאותו הצדיק עוסק בתורה פה עלי אדמות בשביל תעודה אחרת, אף שהיא רמה ממנה בערך. ע"כ רק אז יגיע התור של העלי לתעודה היותר רמה, באותה השעה שחדלה בפועל התעודה השפלה ממנה לפעול את שלה, מפני שכחותיה מוגבלים ע"י הגוף המוגבל, אבל כ"ז עסקו בתעודה השכלית, דלא פסק פומיה מגירסא, לא יכיל ליה. אמר מאי אעביד ליה. שתי פעולות הפכיות צריכות להרשם בבת אחת. האחת גודל הערך של התורה שהשגתה ולימודה היא בערך התעודה האחרונה של ההשלמה האנושית, שע"כ א"א לבטל את התעודה הקיימת גם בשביל דבר שהוא ממינה למעלה ממנה. אבל הרושם השני צריך ג"כ להרשם, שעם כל הגודל שאנו חשים אל התורה שאנו למדים בחברת הגוף, עלינו לדעת כי כאין היא נחשבת השגתנו לעומת מה שאפשר להשיג מהטוב הצפון ליראי ד' בהיותם עולים לחיים הרוחניים באוצר החיים. ע"כ מניעת הרשות האי-אפשרית של הפירוד ע"י המות בהיותו עוסק בתורה בפועל, מרשימה את יקרת התורה שהיא התעודה הצפונה עצמה. אמנם הסבות הגורמות להפסקת התורה כדי שיהיה הפירוד אפשרי (הוא פועל) [הן פועלות] הרושם להתבונן כמה יותר רם ויותר נעלה הוא המצב של נועם ד' הצפון ליראיו מכל הנועם אפילו הרוחני שאנו יכולים לציירו בחברת הגוף, עד שמ"מ ניתנה הרשות לחפש עצות מרחוק להבאת התעודה היותר רוממה שלא תהיה מעכבתה התעודה הנמוכה ממנה, עסק התורה בחברת הגוף פה בחיי הגשם. ע"כ לא באורח ישר כ"א באופן סיבובי אפשר לבא במצב כזה לתעודת המות, שמטרתה מה שהיא למעלה מאותם החיים הזמניים. ע"כ אמר מלאך המות, שהוטלה עליו לא פעולה ישרה כ"א סיבובית, מאי אעביד ליה. הוה לי בוסתנא אחורי ביתיה, אתא מלאך המות סליק בחיש באילני, נפיק למחזי, הוה טליק בדרגא, איפחית דרגא מתותיה, אישתיק ונח נפשיה. המקרים החיצוניים פה התאימו אל המקרים הפנימיים שבנפש הגדולה והקדושה בעת הנפלאה ההיא. כל זמן שהאדם עוסק בהשגות מוגבלות שאפשר לציירן יפה בחושים איננו מרגיש כי צר לו המקום, אבל כאשר הוא מתנשא להשגות יותר עליונות ורחבות, להשגות רמות בעיונים אלהיים גבוהים וקדושים הלוקחים שבי

עמוד שיא

לב קדוש, אז הוא מרגיש כי צר לו המקום, הגבולות מעיקים אותו, הקירות כמו ישימו לו מועקה, ע"כ יתאוה לצאת למקום אויר חפשי. הבוסתנא אמנם היה אחורי ביתו, מוכשר לעיונים נעלים מגבול החושים כמו שהבית היה מוכשר להלימוד המצטמצם בגבוליו המוחשיים, אז כאשר התרוממה הנפש הקדושה להשגות יותר רחבות התעלה מעולם הגבול. אמנם בפעם הזאת היתה זאת סבת מיתת הנשיקה המיועדת לקדוש אלהים שכמותו, מלאך המות אתא סליק בחיש באילני. הסבה המוכנת להביא את קץ חיי הגוף למשיח ד', היא נטתה את לבו הפעם לעיונים יותר רחבים שהבית כמו צר להם, הוא נפיק למחזי, להסתכל אותה ההסתכלות המנשבת באויר הבוסתנא הרחב, אותם העיונים שהרחבה והתפשטות יפות להם. בזה אמנם סליק בדרגא, התעלה והתעלה מעיון לעיון מהשגה להשנה עד באו למקום עיון כזה, למקום רויות דשן ועדן אלהי, עד שכחות הגוף החלשים לא היו יכולים להחזיק עוד את הנפש השואפת לצאת ממסגרה, הרגיש שהגוף רק מכשול הוא נותן לו על דרך השגתו ודבקות נפשו באור העליון, אפחית*דרגא מתותיה, מצד תחתיתו, ממדרגת הגוף אשר בתחתית בשפל מושבו, נפחתה הדרגה ולא יכול להשיג את אשר חשק בהשגתו. כאן הרגיש שכח הדיבור צר הוא מהכיל את כל הגדולות אשר בנועם ד' ישיג. ע"כ אשתיק ונח נפשיה, חקק לקדושי עליון השוחקים ליום אחרון, שנפשם תצא בחזיון קודש מלא נועם וחשק אהבת צור העולמים, אביהם שבשמים.

(עיו איה, ח"ג, שבת ל ע"א - ל ע"ב, 28-29)